

Pozadinski izvještaj

o ciljevima upravljanja rizikom od poplava

Septembar 2021

Temeljem članka 90. stavak (1) Zakona o vodama („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06), a u vezi sa člankom 19. stavak (2) Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), i člankom 16. stavak (1) Uredbe o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda („Službene novine Federacije BiH“ 26/09), na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je, na 31. sjednici, održanoj 08.04.2024., donijela Odluku o donošenju Plana upravljanja poplavnim rizikom za vodno područje Jadranskog mora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2024.-2029.), V.broj 567/2024. Odluka je objavljena u Službenim novinama Federacije BiH broj 28/24, od 17.04.2024. i stupila je na snagu narednog dana od dana objavljivanja.

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	4
2.	LOKALNE STRATEGIJE I ZAKONI.....	5
2.1.	ZAKONI O VODAMA U BIH.....	5
2.2.	PROPISI U OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U BIH.....	5
2.2.1.	REPUBLIKA SRPSKA.....	5
2.2.2.	FEDERACIJA BIH.....	6
2.2.3.	BRČKO DISTRIKT.....	6
2.3.	ZAKONI U OBLASTI PROSTORNOG PLANIRANJA I GRAĐENJA U BIH.....	6
2.4.	PROPISI U OBLASTI PLANOVA ZAŠTITE OD ŠTETNOG DJELOVANJA VODA U BIH.....	7
2.4.1.	REPUBLIKA SRPSKA.....	7
2.4.2.	FEDERACIJA BIH.....	8
2.4.3.	BRČKO DISTRIKT.....	8
2.5.	AKTI O UČEŠĆU JAVNOSTI U UPRAVLJANJU VODAMA.....	8
2.5.1.	REPUBLIKA SRPSKA.....	8
2.5.2.	FEDERACIJA BIH.....	9
2.6.	STRATEGIJE UPRAVLJANJA VODAMA.....	9
2.6.1.	STRATEGIJA INTEGRALNOG UPRAVLJANJA VODAMA REPUBLIKE SRPSKE.....	9
2.6.2.	STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.....	10
3.	ODNOS CILJEVA PURP SA CILJEVIMA DRUGIH EU DIREKTIVA.....	12
3.1.	OKVIRNA DIREKTIVA O VODAMA (WFD).....	12
3.2.	DIREKTIVA O PREČIŠĆAVANJU KOMUNALNIH OTPADNIH VODA (91/271/EEC).....	14
3.3.	DIREKTIVA O INDUSTRIJSKIM EMISIJAMA (INTEGRIRANO SPREČAVANJE I KONTROLA ONEČIŠĆENJA) 2010/75/EC.....	14
4.	ISKUSTVA ZEMALJA EU U VEZI SA CILJEVIMA PLANOVA UPRAVLJANJA RIZICIMA OD POPLAVA 16	
4.1.	AUSTRIJA.....	17
4.2.	HRVATSKA.....	18
4.3.	ŠVEDSKA.....	18
4.4.	BUGARSKA.....	19
4.5.	ZAKLJUČAK.....	20
5.	CILJEVI U PURP ZA SLIV RIJEKE DUNAV I SLIV RIJEKE SAVE.....	21
6.	PLAN UPRAVLJANJA RIZIKOM OD POPLAVA ZA SLIV RIJEKE VRBAS REPUBLIKE SRPSKE.....	23
7.	UTVRĐIVANJE CILJEVA I PRIORITETA UPRAVLJANJA RIZIKOM OD POPLAVA.....	24
8.	ZAKLJUČAK.....	25

SKRAĆENICE

APFR	Područja sa potencijalno značajnim rizikom od poplave (<i>engl. Area with Potentially Significant Flood Risk</i>)
BD	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
EU	Evropska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FD	Direktiva o poplavama 2007/60/EC
NWRM	Prirodne mjere zadržavanja voda (<i>engl. Natural Water Retention Measures</i>)
ICPDR	Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav (<i>engl. International Commission for Protection of Danube River</i>)
ISRBC	Međunarodna komisija za sliv rijeke Save (<i>engl. International Sava River Basin Commission</i>)
PURP	Plan upravljanja rizikom od poplava
RS	Republika Srpska
WFD	Okvirna direktiva o vodama 2000/60/EC

1. UVOD

Planovi upravljanja rizicima od poplava (PURP) se bave svim aspektima upravljanja rizikom od poplava, fokusirajući se na prevenciju, zaštitu i spremnost i uzimajući u obzir karakteristike određenih područja riječnih slivova u kojima se nalazi APSFR. PURP-ovi utvrđuju kako će institucije, zainteresovane strane i lokalne zajednice sarađivati i zajedno raditi na upravljanju rizikom od poplava.

Prema članu 7. stavku 2. Direktive 2007/60/EC, države članice utvrdiće odgovarajuće ciljeve za upravljanje rizicima od poplava za APSFR utvrđene u članu 5. stav 1. i područja obuhvaćena članom 13. stav 1.(b), fokusirajući se na smanjenje potencijalnih štetnih posljedica poplava po ljudsko zdravlje, životnu sredinu, kulturno nasljeđe i ekonomsku aktivnost, kao i na nestrukturane inicijative i na smanjenje vjerovatnoće poplava.

Ciljevi trebaju pružiti jasne informacije o tome šta treba postići, o lokaciji na kojoj to treba postići i o vremenskim okvirima za određena postignuća. Da bi se uvidjelo kada ciljevi trebaju biti postignuti, oni moraju biti mjerljivi, ako je moguće s jasnim ciljnim odredištem i vremenskim okvirom za njihovo postizanje: ako je to slučaj, mogu se definisati kvantitativni pokazatelji za praćenje napretka prema konačnom cilju. U idealnom slučaju, ciljevi bi trebali biti tzv. SMART: Specifični (Specific), mjerljivi (Measurable), ostvarivi (Attainable), realni (Realistic) i vremenski ograničeni (Timebound).

Na osnovu već usvojenih strategija, Strategija integralnog upravljanja vodama Republike Srpske, odnosno Strategija upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine, kao i pravnog okvira u BiH i uzimajući u obzir već usvojene PURP za Dunav i Savu, Projektni tim je provođenjem aktivnosti pobrojanim u Metodologiji, pripremio Nacrt pozadinskog Izvještaja o ciljevima upravljanja rizikom od poplava. Pripremljeni Nacrt pozadinskog Izvještaja distribuiran je svim nadležnim institucijama na uvid i na komentarisanje i davanje sugestija. Kroz proces konsultacija sa nadležnim institucijama (aktivnost 8 i 9 - Metodologija) izvršit će se definisanje potrebnog nivoa detaljnosti i specifičnosti ciljeva, i na kraju finalno usvajanje Ciljeva upravljanja rizikom od poplava za sliv rijeke Save i Jadranskog mora u BiH fokusirajući se na smanjenje potencijalnih štetnih posljedica od poplava.

Ovaj izvještaj daje pregled ciljeva koji proizilaze iz domaćih politika, strategija i zakonodavstava, kao i onih na nivou EU, a koji su u vezi se ciljevima upravljanja rizikom od poplava. Analiza PURP i način na koji su zemlje EU postavile svoje ciljeve upravljanja rizikom od poplava uz pregled dobre prakse i iskustava je također obrađen kroz ovaj izvještaj. BiH kao zemlja članica ICPDR-a i ISRBC-a je učestvovala u izradi planova upravljanja rizikom od poplava za rijeku Dunav i Savu. Određivanje ciljeva u ovim planovima je analizirano i predstavlja osnovu za određivanje ciljeva upravljanja rizikom od poplava i za sliv rijeke Save i Jadranskog mora u BiH.

2. LOKALNE STRATEGIJE I ZAKONI

U sklopu Zadatka 1: Procjena pravnih, institucionalnih i finansijskih aranžmana u sektoru voda, naročito onim koji su vezani za zaštitu od poplava, obrađeni su relevantni pravni okviri bitni u oblasti korištenja, zaštite voda i zaštite od voda u BiH, a kojim se najprije misli na zakonske i podzakonske akte, sa ciljem detaljnog pravnog regulisanja ove oblasti.

U sklopu ovog poglavlja samo će se napomenuti zakonske odredbe bitne za odbranu od poplava i u vezi sa poplavama.

2.1. ZAKONI O VODAMA U BIH

Kako se radi o dva entiteta, RS i FBiH, te BD, primat u ovoj oblasti dajemo Zakonima o vodama, tačnije, Zakon o vodama Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ broj 50/06, 92/09, 121/12 i 74/17), Zakon o vodama Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06) i Zakon o zaštiti voda Brčko distrikta („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj: 25/04, 1/05 i 19/07)

Ovim Zakonima se uređuju načini integralnog upravljanja vodama na teritoriji RS/FBiH/BD, a što uključuje zaštitu voda, korišćenje voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda, uređenje vodotoka i drugih vodnih tijela. Takođe, ovim zakonom se uređuje i institucionalni okvir, način finansiranja djelatnosti, međusobna koordinacija entiteta, kao i koordinacija sa BD u upravljanju vodama i druga pitanja vezana za integralno upravljanje vodama.

Jedan od primarnih ciljeva integralnog upravljanja vodama na teritoriji BiH, jeste upravljanje rizikom od poplava, fokusirajući se na prevenciju, zaštitu i spremnost.

2.2. PROPISI U OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U BIH

2.2.1. REPUBLIKA SRPSKA

Zakon o zaštiti životne sredine Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 71/12, 79/15, 70/20) promovira:

- smanjeno korištenje, sprječavanje opterećivanja i zagađivanja životne sredine, sprečavanje narušavanja, kao i poboljšanje i obnovu oštećene životne sredine;
- zaštitu ljudskog zdravlja i poboljšanje uslova životne sredine za kvalitet života;
- očuvanje i zaštitu prirodnih resursa, racionalno korišćenje resursa i takav način privrede kojim se osigurava obnova resursa;
- usklađenost drugih interesa Republike sa zahtjevima za zaštitu životne sredine;
- međunarodnu saradnju u zaštiti životne sredine;
- inicijative od strane javnosti i učešće javnosti u djelatnostima koje imaju za cilj zaštitu životne sredine;
- koordinaciju privrede i integrisanje socijalnog i ekonomskog razvoja u skladu sa zahtjevima zaštite životne sredine;
- uspostavljanje i razvoj institucija za zaštitu životne sredine.

2.2.2. FEDERACIJA BIH

Zakon o zaštiti okoliša Federacije BiH („Službene novine FBiH”, broj 15/21)

Ciljevi ovog Zakona su:

- a) smanjeno korištenje, sprječavanje opterećivanja i zagađenja životne sredine, sprječavanje narušavanja, kao i poboljšanje i obnova oštećene životne sredine;
- b) poboljšanje uslova životne sredine, zaštita ljudskog zdravlja, uključujući pravo na zdrav život;
- c) očuvanje i zaštita prirodnih resursa, racionalno korištenje resursa i takav način privređivanja kojim se osigurava obnova resursa;
- d) usklađenost socijalnih, ekonomskih i drugih interesa Federacije BiH sa zahtjevima za zaštitu životne sredine;
- e) ostvarivanje i unaprjeđenje međunarodne saradnje u zaštiti životne sredine;
- f) animacija javnosti i učešće javnosti u djelatnostima koje imaju za cilj zaštitu životne sredine;
- g) koordinisanje privrede i integrisanje socijalnog i ekonomskog razvoja u skladu sa zahtjevima zaštite životne sredine i
- h) uspostavljanje i razvoj institucija za zaštitu i očuvanje životne sredine.

2.2.3. BRČKO DISTRIKT

Zakon o zaštiti životne sredine Brčko Distrikta („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 24/04, 1/05, 19/07 i 9/09)

Ovaj zakon ima za cilj:

Smanjenu upotrebu, sprječavanje opterećivanja i zagađivanja životne sredine, sprječavanje narušavanja, kao i poboljšanje i obnovu oštećene životne sredine; zaštitu ljudskog zdravlja i poboljšanje uslova životne sredine za kvalitet života; očuvanje i zaštitu prirodnih resursa, racionalnu upotrebu resursa i takav način upravljanja kojim se osigurava obnova resursa; usklađenost drugih interesa Distrikta sa zahtjevima za zaštitu životne sredine; međunarodnu saradnju u zaštiti životne sredine; inicijative od strane javnosti i udio javnosti u djelatnostima koje imaju za cilj zaštitu životne sredine; koordinisanje upravljanja i integrisanje socijalnog i ekonomskog razvoja u skladu sa zahtjevima zaštite životne sredine; uspostavljanje i razvoj institucija za zaštitu i očuvanje životne sredine.

Analizom zakonskih okvira iz oblasti zaštite životne sredine, može se konstatovati da je važeća legislativa usko isprepletena sa osnovnim ciljevima planova upravljanja rizicima od poplava.

2.3. ZAKONI U OBLASTI PROSTORNOG PLANIRANJA I GRAĐENJA U BIH

Zakon o uređenju prostora i građenju Republike Srpske („Službeni glasnik RS”, br. 40/2013, 2/2015 - odluka US, 106/2015 i 3/2016 - ispr. 104/2018 - odluka US i 84/2019), Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH („Službene novine Federacije BiH”, br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10), Zakon o prostornom planiranju i građenju Brčko Distrikta („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 29/08, 18/17, 48/18, 54/18, 10/20, 29/20, 40/20) svojim odredbama regulišu pitanje prostornog planiranja, uređenja prostora, građenja i slično, te su navedenim zakonima obuhvaćena i vodna dobra, kada je u pitanju planiranje prostora.

Odredbe zakona u oblasti prostornog planiranja i građenja u BiH, imaju za zadatak stvaranje povoljnih uslova za život, rad i zdravlje čovjeka, upravljanje prirodnim dobrima, zbog čega se u prostoru određuju različite namjene iz domena:

- Građenje i uređenje naselja i okolnog prostora
- Upotreba i zaštita prirodnih i izgrađenih resursa, i
- Građenje drugih objekata

Prostorno planiranje je sastavni dio jedinstvenog sistema planiranja i programiranja razvoja i predstavlja obavezu i kontinuiran proces na teritoriji RS/FBiH/BD kao i svih jedinica lokalne samouprave, a obuhvata stalan i multidisciplinarni proces koji se vrši na osnovu izučavanja prirodnih uslova, kojima se obezbjeđuje funkcionalna i racionalna organizacija i korištenje raspoloživog prostora, dobara u opštoj upotrebi, prirodnih resursa, materijalnih, kulturnih i ekoloških vrijednosti, racionalno korištenje energije, zaštita i unapređivanje životne sredine, te usaglašavanje interesa svih korisnika prostora.

Međusobna povezanost ovih zakonskih akata i PURP je u tome da se kroz aktivnosti definisane ovim zakonskim aktima, između ostalog određuju vodne površine, zone prirodnog rizika kao i zone zaštićenih područja, što je u direktnoj vezi sa upravljanjem rizikom od poplava.

2.4. PROPISI U OBLASTI PLANOVA ZAŠTITE OD ŠTETNOG DJELOVANJA VODA U BIH

2.4.1. REPUBLIKA SRPSKA

U RS zaštita od štetnog djelovanja je propisana u Zakonu o vodama Republike Srpske i Uredbi o sadržaju i osnovnim elementima procjene i upravljanja rizicima od poplava („Službeni glasnik RS“, broj 115/17) na način da zaštita od štetnog djelovanja voda podrazumijeva sprovođenje aktivnosti i mjera u cilju smanjenja ili sprečavanja ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od štetnog djelovanja voda, i otklanjanje posljedica njihovog djelovanja.

Zaštita od štetnog djelovanja voda odnosi se na odbranu od poplava i leda na vodotocima, i zaštitu od erozije i bujica. Zaštita od štetnog djelovanja voda obuhvata i mjere zaštite i otklanjanja posljedica prouzrokovanih incidentnim zagađenjem voda.

U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda i poplava, sprovodi se planiranje aktivnosti, mjera i radova koji su potrebni da bi se spriječile ili ublažile posljedice štetnog djelovanja voda. Te aktivnosti odnose se na:

- Održavanje, rekonstrukciju i izgradnju zaštitnih objekata i postrojenja,
- Održavanje glavne kanalske mreže, sekundarne kanalske mreže, tercijarne kanalske mreže koja služi odvođenju i puteva svih kategorija koji pripadaju sistemu,
- Održavanje stabilnosti odbrambenih nasipa,
- Održavanja i sprječavanja narušavanja stabilnosti obala korita vodotoka, akumulacija, retenzija, brana i slično,
- Mjere koje će se preduzeti prije i za slučaj opasnosti od poplava ili štetnog djelovanja voda,
- Podatke o opremi i materijalu koji će se pripremiti za sprovođenje aktivnosti,
- Raspored dužnosti i imenovanje odgovornih lica i nadležnih pravnih lica utvrđenih zakonom,
- Odgovornost i ovlaštenja u pogledu preduzimanja određenih radnji i način komuniciranja i povezivanja sa drugim sektorskim učesnicima,
- Oznaku oblasnog riječnog sliva, sliva, vodotoka, sektora i dionice na kome se preduzimaju radnje zaštite od štetnog djelovanja voda,
- Mjere koje će se preduzeti za vrijeme i prije odbrane od poplava, vodostaj ili visinu kote vodostaja na pojedinim sektorima i dionicama, na kojima počinje priprema i sprovođenje mjera odbrane od poplava,
- Način obavješćavanja nadležnih organa.

Plan zaštite od štetnog djelovanja voda usvaja Vlada RS.

2.4.2. FEDERACIJA BIH

Uredba o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda FBiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 26/09)

Ovom Uredbom utvrđuju se vrste, sadržaj i način izrade, postupak usaglašavanja, donošenja, ažuriranja i čuvanja planova zaštite od štetnog djelovanja voda u FBiH. Pod zaštitom od štetnog djelovanja voda podrazumijeva se provođenje aktivnosti i mjera u cilju smanjenja ili sprječavanja ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od štetnog djelovanja voda i otklanjanje posljedica njihovog djelovanja.

Zaštita od štetnog djelovanja voda odnosi se na odbranu od poplava i leda na vodotocima, zaštitu od erozije i bujica i mjere zaštite i otklanjanja posljedica od iznenadnog zagađenja voda prouzrokovanih poplavama.

Planovi iz Člana 1. stav 1. ove Uredbe dijele se na:

1. planove upravljanja rizikom od poplava i
2. planove aktivne odbrane od poplava i leda

Na osnovu člana 92. stav 4. Zakona o vodama i odredbi člana 41. stav 2. Uredbe o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi Federalni operativni plan odbrane od poplava, kojim su utvrđene mjere aktivne odbrane od poplava i leda, u vrijeme neposredne opasnosti od pojave velikih poplavnih voda, u vrijeme trajanja poplava i otklanjanja posljedica poplava. Navedenim planom također se utvrđuju nositelji i organizatori odbrane od poplava, rukovodioci odbrane od poplava, podaci o pravnim i fizičkim licima zaduženim za provođenje aktivne odbrane od poplava te mjere i aktivnosti koje se moraju poduzeti u vrijeme trajanja poplava. Sastavni dio Plana su tehnički prilozi koji sadrže podatke o vodomjernim stanicama, vrstama i količinama obrambene opreme, vodozaštitnim objektima, popis naselja podložnim poplavama i sl. Uz Federalni operativni plan odbrane od poplava na nivou kantona se donosi i Kantonalni operativni plan odbrane od poplava kojim se utvrđuje provođenje mjera aktivne odbrane od poplava i leda, u vrijeme neposredne opasnosti od pojave velikih (poplavnih) voda, u vrijeme trajanja poplava i otklanjanja posljedica poplava na vodotocima II kategorije.

2.4.3. BRČKO DISTRIKT

„Glavni operativni plan odbrane od poplava“, koji se donosi u skladu sa članom 38. Zakona o vodama („Službeni glasnik RS“, br. 10/98), a kojim se utvrđuje organizacija, način i postupak vršenja odbrane od poplava i leda na području BD na kojem su izgrađeni zaštitni vodoprivredni objekti, kao i za dijelove područja na kojima nisu izgrađeni zaštitni vodoprivredni objekti je dokument na osnovu kojeg se provodi zaštita od poplava u BD.

2.5. AKTI O UČEŠĆU JAVNOSTI U UPRAVLJANJU VODAMA

2.5.1. REPUBLIKA SRPSKA

Uredba o načinu učešća javnosti u upravljanju vodama („Službeni glasnik RS“ broj 35/07) kojom se propisuje način učešća javnosti u primjeni i sprovođenju Zakona o vodama, od strane nadležnih organa i tijela, u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama i drugim propisima, kao i učešće u postupku i načinu primjene Okvirne direktive o vodama i drugih propisa. Učešće javnosti, u skladu sa Zakonom i ovom uredbom, odnosi se na njeno blagovremeno i potpuno informisanje kroz učešće i saznanje o postupcima i radnjama nadležnih organa ili tijela.

Osnovni ciljevi detaljnijeg uređenja učešća javnosti jesu:

- a) stvaranje svijesti o bitnim pitanjima koja se odnose na sektor voda i vodu kao sastavni dio životne sredine, kod svakog pojedinca i društva u cjelini,

- b) povećanje kvaliteta pri donošenju odluka i drugih bitnih dokumenata,
- c) pomaganje procesa prihvatanja obaveza, odluka i postupaka nadležnih organa, kojima se regulišu pitanja upravljanja vodama, kao i postupanja zakonitih korisnika prava na vodnom dobru, i
- d) širenje opšte saradnje u upravljanju vodama.

2.5.2. FEDERACIJA BIH

Zakonom o vodama Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06), kao jedno od osnovnih načela navedeno je i učešće javnosti, a to se naročito odnosi na učešće javnosti u kreiranju i donošenju planova upravljanja vodama, koje usvaja Vlada FBiH na prijedlog Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Konsultovanje javnosti u procesu izrade planova upravljanja vodama propisan je članom 38. Zakona o vodama Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06).

Aktivno učešće javnosti predviđeno je i prilikom pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata, shodno Uredbi o pravilima za učešće zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata („Službene novine Federacije BiH“, broj 51/12). Uredbom se uređuju pravila za postupanje Vlade FBiH i federalnih organa u pripremi prednacrt/nacrta/prijedloga zakona, strategija, programa i drugih akata, koje donose ili predlažu federalni organi i Vlada, a u cilju osiguravanja učešća zainteresirane javnosti.

Zainteresirana javnost, u smislu ove uredbe, su: građani, organizacije civilnoga društva (sindikati, udruženja poslodavaca, neformalne građanske grupe ili inicijative, udruženja, fondacije, privatne ustanove), predstavnici akademske zajednice, komore, javne ustanove i druga pravna lica koja obavljaju javnu službu ili na koja mogu uticati propisi i drugi akti koji se donose, odnosno koja će biti uključena u njegovu provedbu.

Plan upravljanja poplavnim rizikom donosi Vlada FBiH na prijedlog Federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, a Odluka o usvojenom planu objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

2.6. STRATEGIJE UPRAVLJANJA VODAMA

2.6.1. STRATEGIJA INTEGRALNOG UPRAVLJANJA VODAMA REPUBLIKE SRPSKE

Po svom karakteru Strategija integralnog upravljanja vodama, koja je izrađena za period 2015.-2024. godine (usvojena u februaru 2017. godine), prethodi svim drugim državnim planskim dokumentima, posebno Prostornom planu Republike Srpske. Razlog za takvu neophodnu dinamiku i redosljed planiranja je taj što zbog specifičnosti vode (kao najvažnijeg resursa za opstanak ljudi i sredstva za rad, najvažnijeg elementa životne sredine, ali i najopasnije rušilačke stihije) – vodoprivredna infrastruktura ima najzahtjevnije, najstrožije prostorne zahtjeve za svoj razvoj u odnosu na druge sisteme, koji se mogu lokacijski prilagođavati u prostoru.

Strategija je potpuno usklađena sa zahtjevima niza međunarodnih dokumenata obavezujućeg i savjetodavnog karaktera, kao i sa dva ključna strateška dokumenta EU – Direktivom o vodama i Direktivom o poplavama.

Ključni ciljevi Strategije su:

- služi kao veoma bitno polazište za izradu Strategije razvoja Republike Srpske, jer definiše kriterijume, uslove i ograničenja koji proističu iz sektora voda;
- služi kao važna osnova za izradu planskih dokumenata drugih privrednih grana, jer definiše ograničenja koja proističu iz stanja vodnih resursa i mogućnosti razvoja vodne infrastrukture;
- daje polazišta Republike Srpske sa kojim ona treba da nastupa pri prihvatanju međunarodnih dokumenata i multilateralnih sporazuma u oblasti voda.

Zaštita od voda. Područje RS je ugroženo vodama na više načina: (a) povodnjima vodotoka (tzv. spoljne vode), (b) unutrašnjim vodama – od padavina i provirnih vode koje treba odvodnjavati iz branjenih površina; (c) neuređenim nestabilnim koritima koje treba regulisati; (d) erozijom i bujicama; (e) plavljenjem karstnih polja u periodima zagušenja odvodnika. Sistemi zaštite zavise od vodnih režima. Zbog dužeg trajanja povodanja Save i velikih količina unutrašnjih voda, zaštitni sistemi u zaštićenim kasetama tkz. „polderima“ u Posavini i Semberiji moraju da obezbijede istovremenu zaštitu i od spoljnih i od unutrašnjih voda, te se realizuju nasipima i sistemima za odvodnju, po pravilu sa pumpnim stanicama. U polderima su neophodni i obodni kanali za zaštitu od brdskih voda. Na pritokama Save povodnji su kraćeg trajanja, ali uz bujično rušilačko dejstvo, te se na tim potezima prioritet daje zaštitu od spoljnih voda, sa manjim izolovanim sistemima za odvodnjavanje. U RS ima 11 većih melioracionih sistema (7 u slivu Save, 4 u kraškim poljima Jadranskog sliva), u okviru kojih funkcioniše 21 drenažni sistem kojim se štiti od suvišnih voda oko 90.000 ha. Problem je što su zbog nedovoljnih sredstava ti sistemi loše održavani, te su se njihovi zaštitni kapaciteti smanjili zbog zamuljivanja kanala. Radovi na regulaciji reka su obavljani parcijalno. Najugroženiji su donji tokovi Vrbasa, Bosne i Drine, a glavni uzrok destabilizacije su stihijski i nekontrolisani radovi na vađenju pijeska i šljunka. Procjenjuje se da je oko 85% teritorije RS ugroženo nekim oblikom erozije, sa produkcijom nanosa na cijelom području BiH od oko $16,5 \times 10^6 \text{ m}^3/\text{god.}$ (oko $362 \text{ m}^3/\text{km}^2/\text{god.}$).

Zaštita od voda se zasniva se na sljedećim načelima: • Koristi se integralni koncept zaštite, koji podrazumijeva: (a) aktivne mjere zaštite ublažavanjem poplavnih talasa u retenzijama, akumulacijama i radovima u slivu (odbrana još prije pristizanja poplavnog talasa na ugroženo područje); (b) pasivne mjere - linijski sistemi zaštite (nasipi, regulacije rijeke) duž područja koja se brane; (c) neinvesticione mjere - priprema teritorije za zaštitu od poplava (sprječavanje građenja u ugroženim zonama, mjere obavještavanja, predupređivanja, itd.). • Blagovremenim radovima na uređenju teritorije (formiranje zaštitnih kaseti, vođenje komunikacija po trasi i niveleti tako da predstavljaju rezervne odbrambene linije, itd.) – treba sužavati prostore do kojih mogu da stignu poplave. • Objektima i urbanim sistemima ne stvarati uska grla u protočnosti vodotoka i striktno poštovati načelo iz Direktiva o poplavama da se u zonama rizika ne grade stalni objekti koji su osjetljivi u slučaju plavljenja. • Razmatranje problema zaštite temeljiti na sve savremenijim metodama analize rizika (Bonacci, 2008), uzimajući u obzir i sve izraženije uticaje globalnih klimatskih promjena na promjenu – pogoršanje temperaturnih, ali i vodnih režima (Bonacci, 2012). • Edukovati ljude da shvate da se rizici od plavljenja ne mogu izbjeći, te u skladu sa tim - tokom građenja objekata u dolinskim zonama pripremati teritoriju i objekte za slučaj pojave poplave.

2.6.2. STRATEGIJA UPRAVLJANJA VODAMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zakonom o vodama FBiH definisana je izrada Strategije upravljanja vodama kao osnovnog planskog dokumenta razvoja sektora voda u FBiH sa sastavnim dijelovima: ocjena sadašnjeg stanja u području upravljanja vodama; ciljevi i pravci zaštite voda, zaštite od štetnog djelovanja voda i održivog korištenja voda, prioriteti za postizanje ciljeva upravljanja vodama; ocjena potrebnih sredstava za provođenje programa i rokovi za postizanje ciljeva, i aktivnosti potrebne za provođenje obaveza iz međunarodnih ugovora koji se odnose na upravljanje vodama. Strategijom upravljanja vodama Federacije Bosne i Hercegovine, koja je usvojena za period 2010. - 2022. (20. decembra 2011. godine) određeni su pravci djelovanja po pitanjima zaštite voda, zaštite od štetnog djelovanja voda i održivog korištenja voda. Na osnovu sagledanog stanja u području upravljanja vodama FBiH i definisanih polazišta, određeni su i opisani ciljevi upravljanja vodama za zacrtani planski period, odnosno odgovarajuće mjere koje se imaju provesti radi ostvarenja ciljeva.

Postavljanje, definiranje i obrazlaganje ciljeva Strategije ima sljedeći hijerarhijski raspored:

Opšti ciljevi upravljanja vodama se nazivaju i vizijom razvoja, što predstavlja skup ciljeva navedenih u Zakonu o vodama FBiH (član 22.), a koji su:

- postizanje dobrog stanja, odnosno dobrog ekološkog potencijala površinskih i podzemnih voda, odnosno vodnih i za vodu vezanih ekosistema,
- umanjeње šteta uzrokovanih raznim štetnim djelovanjem voda,
- osiguranje potrebnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za razne namjene i podsticanje održivog korištenja voda, uzimajući u obzir dugoročnu zaštitu raspoloživih izvorišta i njihovog kvaliteta.

U okviru integriranog načina upravljanja vodama, identifikovani su strateški ciljevi i zadaci kako bi se mogla vršiti efikasna zaštita od poplava, poboljšavati stepen zaštite od štetnog djelovanja voda, ublažavati posljedice od suša, te pripremati za ispunjavanje obaveza koji proističu iz procesa EU integracija. Za zaštitu od voda definisan je strateški cilj, smanjenje rizika pri ekstremnim hidrološkim pojavama za kojeg je dato pet operativnih ciljeva:

- Obnova i sanacija postojećih, te izgradnja i održavanje sistema zaštitnih vodnih objekata u cilju povećanja stepena sigurnosti odbrane od poplava
- Izrada i donošenje planova za zaštitu od štetnog djelovanja voda
- Smanjenje erozije
- Uspostavljanje Programa za borbu protiv suše
- Prevencija i spremnost za slučaj katastrofe-rušenja ili preliivanja brana

Strategija upravljanja vodama FBiH, daje Plan realiziranja mjera za dostizanje ciljeva upravljanja vodama, sa navođenjem: odgovornih institucija, planiranim rokovima za realiziranje, parametrima po kojima će se vršiti ocjena stepena uspješnosti provedenih mjera, te procjenom potrebnih investicionih sredstava.

3. ODNOS CILJEVA PURP SA CILJEVIMA DRUGIH EU DIREKTIVA

3.1. OKVIRNA DIREKTIVA O VODAMA (WFD)

Okvirna direktiva o vodama (WFD) uspostavlja okvir za djelovanje Evropske unije u oblasti vodne politike (2000/60/EC) i usvojena je 23. oktobra 2000. godine. WFD je osmišljena da poboljša i integrira način upravljanja vodnim tijelima u cijeloj Europi. WFD promoviše integralni pristup zaštiti voda i razvoj održivog korištenja voda, upravljanje vodama u širem ekosustavu i uzimajući u obzir hidrološki ciklus. Okvirna direktiva o vodama uvodi moderne koncepte čiji je cilj preusmjeravanje upravljanja vodama u EU sa fokusiranja samo na kontrolu zagađenja voda prema primjeni principa i praksi integralnog upravljanja vodnim resursima.

WFD zahtijeva izradu Plana upravljanja riječnim slivom (RBMP) za svaki riječni sliv. Planovi se ažuriraju svakih šest godina i temelje na detaljnoj analizi utjecaja ljudskih aktivnosti na vodno okruženje i postavljaju ekološke ciljeve za sva tijela podzemnih voda i tijela površinskih voda unutar svakog područja sliva (RBD). Osim plana, potrebno je uspostaviti program mjera za poboljšanje vodnih tijela gdje je to potrebno. Sveobuhvatni cilj je da države članice nastoje postići dostizanje dobrog hemijskog i ekološkog statusa ili potencijala u površinskim vodama te dobrog hemijskog i kvantitativnog statusa u podzemnim vodama. Ukratko, WFD je osmišljena da:

- sprječava daljnju degradaciju i štiti i učvršćuje stanje vodnih ekosustava kao i, s obzirom na potrebu za vodom, kopnenih ekosustava i močvarnih područja izravno ovisnih o vodnim ekosustavima,
- obećava održivo korištenje voda na osnovu dugoročne zaštite raspoloživih vodnih resursa,
- ima za cilj bolju zaštitu i poboljšanje vodnog okoliša, među ostalim i putem specifičnih mjera za postupno smanjenje ispuštanja, emisije i rasipanja opasnih tvari s prioritetne liste, te prestanak ili postupno eliminiranje ispuštanja, emisije ili rasipanja opasnih tvari s prioritetne liste,
- osigurava progresivno smanjenje onečišćenja podzemnih voda i sprečava njihovo daljnje onečišćenje,
- doprinosi ublažavanju posljedica poplavi i suša.

Upravljanje rizikom od poplava zahtijeva mješavinu mjera, uključujući strukturne mjere zaštite od poplava. Strukturne mjere imaju potencijal da ozbiljno promijene specifične hidromorfološke uslove vodnih tijela i stoga mogu značajno utjecati na vodene ekosisteme. Zavisno o vrsti strukturne mjere, utjecaj može rezultirati promjenom brzine toka, dinamike obale, dinamike sedimenta, uzoraka kanala, varijacije širine i dubine, što rezultira promjenama u kvaliteti staništa, dinamici poplavnog područja i na taj način utječe na hidromorfološke osobine specifične za tip uslova i vodenih zajednica. Osim toga, radovi na održavanju mogu imati negativan ekološki utjecaj.

Poseban fokus mora se staviti na strukturne mjere kao što su nasipi, barijere/baráže, rezervoari ili područja za prihvatanje poplava. U okviru upravljanja rizikom od poplava, ove mjere se provode kako bi se spriječio ili smanjio rizik po ljudsko zdravlje, životnu sredinu, kulturno nasljeđe i ekonomske aktivnosti.

Istovremeno, s ekološkog gledišta, mogu postojati negativni utjecaji kao što su:

- promjena dinamike protoka,
- izmjena režima protoka stvaranjem brana,
- promjena u interakciji površinske/podzemne vode,
- narušavanje kontinuiteta rijeke,
- prekid ekološke povezanosti,
- promjena režima pronosa nanosa,
- gubitak pronosa sedimenta u plavno područje,

- izmjena strukture i supstrata korita rijeke,
- gubitak strukture i stanja priobalne zone.

Sprovođenje mjera zaštite od poplava također može dovesti do sukoba sa drugim ekološkim ciljevima postavljenim u Strategiji EU o biodiverzitetu, Direktivi o staništima, Direktivi o pticama i obrnuto. Stoga se „značajno bolje ekološke opcije“, poput NWRM-a¹, moraju uzeti u obzir također u okviru upravljanja rizikom od poplava ako su na raspolaganju područja pogodna za provedbu ovih mjera. Sve ove potencijalne sukobe treba riješiti u cjelokupnoj proceduri planiranja. Razvoj u upravljanju rizikom od poplava u posljednjim decenijama jasno naglašava potrebu za međusektorskim i integriranim pristupima planiranja koji uzimaju u obzir skup mjera koje treba dobro uskladiti sa ciljevima WFD.

Potrebna je valjana procjena uticaja novih mjera upravljanja rizicima od poplava na ekološki status/ekološki potencijal, pokazujući potencijalne uticaje na hidromorfološke, hemijske i fizičko-hemijske i biološke elemente kvaliteta. U okviru procjene, posebna pažnja mora se posvetiti izboru mjera ublažavanja/obnove za smanjenje negativnih uticaja na ekološki status/ekološki potencijal.

Svaki projekt koji bi mogao dovesti do pogoršanja ekološkog statusa/klase ekološkog potencijala jednog elementa kvalitete ili bi spriječio postizanje dobrog ekološkog statusa/ekološkog potencijala mora podnijeti zahtjev za izuzeće prema članu 4. stavu 7. WFD.

Prema ovom članu, izuzeće od načela nepropadanja dopušteno je samo ako:

- Poduzimaju se svi mogući koraci za ublažavanje negativnog uticaja na stanje vodnog tijela,
- Razlozi za te izmjene izričito su navedeni i objašnjeni u planu upravljanja riječnim slivom koji se zahtijeva prema članu 13. WFD -a, a ciljevi se preispituju svakih šest godina,
- Razlozi za te izmjene su od prevladavajućeg javnog interesa i/ili su koristi za okoliš i društvo od postizanja ciljeva (dobro ekološko stanje/potencijal) manji od koristi za ljudsko zdravlje, sigurnost i održivi razvoj, koje proizlaze iz tih promjena, i
- Korisni ciljevi kojima služe te izmjene stanja vode ne mogu se iz tehničkih razloga ili nesrazmjernih troškova postići drugim sredstvima, koja su značajno bolja opcija za okoliš.

Tamo gdje se implementacija win-win mjera ne primjenjuje, a potrebne su strukturne mjere upravljanja rizicima od poplava, važno je smanjiti negativne utjecaje novih strukturnih mjera zaštite od poplava i primijeniti mjere ublažavanja/obnove.

Uzimajući u obzir ciljeve WFD, mjere prirodnog zadržavanja vode smatraju se jednom vrstom mjera koja općenito stvara „win-win“ rješenja. Implementacija NWRM-a mogla bi poboljšati ekološki status/ekološki potencijal vodnih tijela, a također pomaže u sprječavanju (u određenoj mjeri) i ublažavanju poplavnih događaja (općenito za manje događaje) u isto vrijeme. Ove mjere pokrivaju širok raspon aktivnosti i vrste korištenja zemljišta. Različite mjere mogu djelovati kao NWRM, povećavajući kapacitet zadržavanja vode u slivu i poboljšavajući prirodno funkcioniranje sliva. Ove mjere su pripremljene za različite sektore, koji imaju utjecaj na vode - poljoprivredu, šumarstvo, urbane i okoliš.

Primjeri win-win mjera su sljedeći:

- obnavljanje bivših močvara/poplavnih područja, povećanje njihove teritorije, uklanjanje postojećih nasipa (poput ljetnih nasipa) ili premještanje nasipa,
- stvaranje novih močvarnih područja specifičnih za tip,
- obnavljanje specifičnog tipa meandriranja rijeka,

---

¹ Natural Water Retention Measures, <http://nwrn.eu/measures-catalogue>

- obnova riječnih rukavaca,
- obnavljanje riječnih okuka, koristiti ih za zadržavanje vode,
- pošumljavanje u slivu,
- zadržavanje vode, padavina i kanalizacije,
- izgradnja poldera na poplavnom području,
- propisi o korištenju zemljišta (npr. nema novih zgrada u poplavnim područjima, povećava se površina travnjaka/vlažnih livada uz glavni kanal umjesto nisko isplativih obradivih površina),
- promijeniti namjenu zemljišta otpornu na poplave (npr. na travnjake/vlažne livade na poplavnom području umjesto osjetljivih usjeva),
- izmijeniti sisteme subvencija u poljoprivredi kako bi se osigurali poticaji za promjenu namjene zemljišta povoljnu za prirodu (npr. promjena na vlažne livade, pašnjake poput travnjaka, upravljanje trskom, pčelarstvo).

3.2. DIREKTIVA O PREČIŠĆAVANJU KOMUNALNIH OTPADNIH VODA (91/271/EEC)

Direktiva o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC), odnosi na prikupljanje, prečišćavanje i ispuštanje komunalnih otpadnih voda, te prečišćavanje i ispuštanje otpadnih voda iz određenih industrijskih sektora.

Osnovni cilj Direktive je zaštita životne sredine od štetnih uticaja ispuštanja navedenih otpadnih voda. Prema navedenoj direktivi minimiziranje štetnog uticaja na životnu sredinu može se postići uspostavljanjem sistema za prikupljanje i transport komunalnih otpadnih voda u aglomeracijama, sekundarnim prečišćavanjem komunalnih otpadnih voda prije ispuštanja u prirodni recipijent, posebnim režimom prečišćavanja komunalnih otpadnih voda iz sistema prikupljanja i transporta otpadnih voda prije ispuštanja u osjetljiva područja, projektovanjem, izgradnjom, upravljanjem i održavanjem uređaja za prečišćavanje tako da se osigura zadovoljavajući rad uređaja u svim normalnim lokalnim klimatskim uslovima, uzimajući u obzir sezonske promjene opterećenja, odgovarajućim odlaganjem i ponovnim korištenjem mulja koji nastaje iz procesa prečišćavanja otpadnih industrijskih i komunalnih voda, izradom periodičnih izvještaja koji sadrže podatke o ispuštanju otpadnih voda i odlaganju mulja koji su na raspolaganju javnosti. Ciljevi ove direktive nisu u koliziji sa ciljevima upravljanja rizikom od polava, ali sama direktiva propisuje izgradnju sistema za prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda koji moraju biti zaštićeni od plavljenja, kako ne bi došlo do dodatnog zagađenja prilikom poplava.

3.3. DIREKTIVA O INDUSTRIJSKIM EMISIJAMA (INTEGRIRANO SPREČAVANJE I KONTROLA ONEČIŠĆENJA) 2010/75/EC

Ovom se Direktivom propisuju pravila o integrisanom sprječavanju i kontroli onečišćenja nastalog zbog industrijskih aktivnosti. Takođe, propisuju se pravila namijenjena sprječavanju ili gdje to nije izvodivo, smanjenju emisija u vazduh, vodu i zemljište te sprječavanju nastajanja otpada, kako bi se postigao visok nivo zaštite životne sredine u cjelini.

Direktivom se definiše da nijedno postrojenje ili uređaj za loženje, postrojenje za spaljivanje otpada ili postrojenje za suspaljivanje otpada ne radi bez dozvole, te proces dobijanja dozvole, opća obavezujuća pravila, postupanje u slučaju nezgode ili nesreće, potrebne mjere kako bi se poštovali uslovi dozvola, te emisije stakleničkih plinova.

Direktiva sadrži odredbe za aktivnosti iz Priloga I (industrijska postrojenja), posebne odredbe za uređaje za loženje, posebne odredbe za postrojenja za spaljivanje otpada i postrojenja za suspaljivanje otpada, posebne odredbe za postrojenja i aktivnosti koji se koriste organskim otapalima, te posebne odredbe za postrojenja koja proizvode titan-dioksid. Takođe, Direktiva sadrži i 9 priloga. Prilog I sadrži navedene vrijednosti pragova koji se općenito odnose na proizvodne kapacitete ili proizvode. Ako se

nekoliko aktivnosti koje su obuhvaćene istim opisom aktivnosti koji sadrži prag obavlja u istom postrojenju, kapaciteti takvih aktivnosti se zbrajaju. Prilog II sadrži popis zagađujućih materija (vazduh i voda). U Prilogu III definisani su kriterijumi za određivanje najboljih raspoloživih tehnika, zatim Prilog IV Učestvovanje javnosti u donošenju odluka. Prilog V predstavlja tehničke odredbe koje se odnose na uređaje za loženje, Prilog VI tehničke odredbe koje se odnose na postrojenja za spaljivanje otpada i postrojenja za suspaljivanje otpada, Prilog VII tehničke odredbe koje se odnose na postrojenja i aktivnosti u kojima se koriste organska otapala i Prilog VIII tehničke odredbe koje se odnose na postrojenja za proizvodnju titan-dioksida. Kao i kod Direktiva o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda ciljevi direktiva o industrijskim emisijama su u skladu sa ciljevima upravljanja rizikom od poplava i sprovođenje ove direktive ne narušava sprovođenje ciljeva upravljanja rizikom od poplava.

4. ISKUSTVA ZEMALJA EU U VEZI SA CILJEVIMA PLANOVA UPRAVLJANJA RIZICIMA OD POPLAVA

Prema izvještaju komisije parlamentu EU i Vijeću o provedbi Okvirne direktive o vodama (2000/60/EC) i Direktive o poplavama (2007/60/EC) za prve planove upravljanja rizikom od poplava, navodi se da bi se moglo ocijeniti kada bi ciljevi trebali biti postignuti. Oni moraju biti mjerljivi, ako je moguće s jasnim ciljevima i vremenskim okvirom za njihovo postizanje: ako je to slučaj, mogu se definisati kvantitativni pokazatelji za praćenje napretka prema ciljevima.

Sve države članice postavile su opšte ciljeve u svom PURP-u. Ciljevi su postavljeni na nacionalnom nivou u 15 od 26 država članica gdje svi PURP imaju iste ciljeve.

U pet država članica - Estoniji, Francuskoj, Njemačkoj, Španiji i Švedskoj, niz nacionalnih ciljeva prilagođen je na nivou pojedinačnih PURP. U Francuskoj su tri cilja postavljena u nacionalnoj politici poplava; PURP, koji su pripremljeni na nivou riječnih slivova, pozivaju se na ove ciljeve i postavljaju svoje, specifične ciljeve.

U Španiji je postavljeno osam nacionalnih ciljeva, a PURP ih zatim određuju kao prioritete na osnovu njihove lokalne i specifične situacije.

Pored postavljanja ciljeva na različitim geografskim područjima, nekoliko država članica koristilo je pristup na dva nivoa za svoje ciljeve.

Na primjer, u Hrvatskoj su postavljena dva glavna cilja koja nisu niti specifična niti mjerljiva, ali su popraćena sa dvije strateške smjernice koje su zaista i mjerljive.

Poljska je za svoje ciljeve postavila tri glavna područja: (1) zaustavljanje svakog povećanja rizika od poplava, (2) smanjenje postojećih rizika od poplava i (3) poboljšanje sistema upravljanja poplavama. U okviru ove tri oblasti postavljeni su detaljniji ciljevi.

Ovaj pristup primjećuje se u osam država članica, oko trećine onih koji su procijenili rizike. Što se tiče broja ciljeva, neke države članice postavile su nekoliko širokih ciljeva, dok druge države članice u svojim PURP predstavljaju veći broj, često 65 specifičnijih podciljeva.

U nastavku su dati kratki osvrti na Planove upravljanja rizikom od poplava za četiri zemlje članice EU, koje su karakteristični predstavnici oba navedena pristupa određivanju ciljeva Planova upravljanja rizicima od poplava:

- Austrija
- Hrvatska
- Švedska
- Bugarska.

Austrija i Hrvatska su predstavnici zemalja koje su odlučile postaviti opšte ciljeve u svojim PURP - ovima, dok su Švedska i Bugarska dodatno razradile i proširile opšte ciljeve na posebne. Pored navedenog, izabrane zemlje su i članice Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav (engl. *International Commission for Protection of Danube River*) izuzev Švedske. Uzimajući u obzir geografski položaj navedenih zemalja, izuzev Švedske, političku i ekonomsku povezanost zemalja sa Bosnom i Hercegovinom, klimatske uslove, daju osnova razmišljanju da će iskustva ovih zemalja u provođenju PURP dati upotrebljive i primjenljive informacije u vezi sa usvajanjem PURP. Iskustva zemlje kao što je Švedska, prema mišljenju Projektnog tima, služe kao svojevrsna provjera uspješnosti provođenja PURP, u drugačijim klimatskim, političkim i socio-ekonomskim uslovima, kao i zbog većeg broja planova upravljanja rizikom od poplava. Projektni tim smatra da su izabrane zemlje dovoljno referentne i reprezentativne po pitanju iskustava o definisanju ciljeva PURP, kao i praćenju rezultata provođenja PURP, pogotovu kad se uzme u obzir i političko-ekonomsko nasljeđe ovih zemalja i njihov status unutar same Evropske unije.

4.1. AUSTRIJA

Austrijski PURP odobren je naredbom ministra poljoprivrede, šumarstva, životne sredine i upravljanja vodama. Austrija ima tri jedinice upravljanja vodnim područjem za koje je ukupno dodijeljen 391 APSFR. Austrija je prijavila jedan PURP na nacionalnom nivou, koji pokriva sva tri jedinstvena područja: Dunav, Rajnu i Elbu.

Teritoriji ova tri vodna područja odgovaraju teritorijama tri austrijska područja riječnih slivova (RBD-River Basin Districts) određenim u skladu sa Okvirnom direktivom o vodama (WFD).

PURP dokument sastoji se od glavnog teksta, aneksa i četiri dopunska dokumenta. PURP je obuhvatio sve teme koje su zatražili WFD i FD, revidirala ga je Evropska Komisija i dala neke preporuke:

- Da bi mogli procijeniti napredak, ciljevi PURP-a trebaju biti mjerljivi u najvećoj mogućoj mjeri. Treba razmotriti kako se mjere povezuju s ciljevima. Ciljevi Austrijskog PURP-a nisu mjerljivi (bez vremenskog okvira, bez pokazatelja), jer su formulirani po vrlo uopštenom pristupu. Evropska Komisija je dala preporuku Austrijskoj Vladi da dalje treba razmotriti i usvojiti metodologiju procjene postignutih efekata.
- Proces određivanja prioriteta mjera treba bolje objasniti, npr. kako su različiti faktori uzeti u obzir i ponderirani (uključujući, prema potrebi, razmatranje klimatskih promjena).
- U planiranju mjera treba uključiti detaljnije informacije o troškovima i izvorima finansiranja. Na osnovu informacija o troškovima i koristima, trebalo definisati detaljnu metodologiju za procjenu isplativosti i efikasnosti mjera (npr. za određivanje prioriteta mjera koje se mogu provoditi).
- Važno je osigurati da su PURP, PFRA/APSFR i FHRM međusobno usklađeni i svrsihodni, i da su kontinuirano dostupni svim zainteresovanim stranama i javnosti u pristupačnom formatu, uključujući digitalni.

Ove preporuke Evropske Komisije Austrijskoj Vladi, tj Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva, životne sredine i upravljanja vodama, mogu poslužiti kao vodič za pripremu i definisanje ciljeva PURP na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno svih pet administrativnih slivnih područja.

Što se tiče ciljeva austrijskog PURP-a, ciljevi se temelje na tzv razvojnom „ciklusu“ upravljanja rizikom od poplave, koji se sam zasniva na koracima upravljanja rizikom od katastrofe: odgovor/rehabilitacija, obnova/prevencija i ublažavanje/pripravnost).

Iz ovoga su formulirana četiri generalna cilja:

1. Izbjegavanje novih rizika.
2. Smanjenje postojećih rizika.
3. Smanjenje štetnih posljedica tokom i nakon poplave.
4. Jačanje svijesti o opasnosti i riziku.

Ova četiri cilja, su vrlo opšteg karaktera, spadaju u sljedeće kategorije:

- Ciljevi imaju za cilj smanjenje nepovoljnih posljedica poplava.
- Cilj je da se smanji vjerovatnoća poplave.
- Ciljevi se odnose na mjere koje će se provoditi.
- Ciljevi se odnose na nestrukturne mjere.

U Austriji ciljevi nisu ni specifični ni mjerljivi, a gore opisana četiri cilja formulirana su na vrlo generički način.

U nacionalnom PURP-u nema opisa kako su ciljevi koordinisani na nacionalnom ili regionalnom nivou, jesu li klimatske promjene uzete u obzir ili se o ciljevima razgovaralo sa sudionicima, osim opštih izjava koje se tiču sveukupne koordinacije svih aspekata PURP.

4.2. HRVATSKA

Ciljevi upravljanja rizicima od poplava određeni su Strategijom upravljanja vodama i Zakonom o vodama. U Zakon o vodama transponirane su odredbe Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava.

Prema Strategiji upravljanja vodama osnovni cilj upravljanja i gospodarenja vodama je postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima uz uvažavanje međunarodnih obveza.

Integralnim upravljanjem vodama predviđeno je zaštititi ljude i materijalna dobra od poplava i drugih vidova štetnoga djelovanja voda, odnosno postići ekonomski opravdan stepen zaštite stanovništva, materijalnih dobara i ostalih ugroženih vrijednosti uz afirmisanje očuvanja i unaprjeđivanja ekološkog stanja voda i poplavnih površina radi stvaranja preduslova za daljnji privredni razvoj.

Hrvatski Plan upravljanja rizikom od poplava - PURP, predstavlja dva glavna cilja:

- Postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima s obzirom na međunarodne obaveze;
- Integralnim upravljanjem vodama predviđeno je zaštititi ljude i materijalna dobra od poplava i drugih vidova štetnoga djelovanja voda: tj. postizanje ekonomski opravdanih nivoa zaštite stanovništva, materijalnih dobara i drugih vrijednosti.

Jedan od postavljenih strateških zadataka koje je potrebno ostvariti u okviru upravljanja vodama je dostizanje potrebne funkcionalnosti sistema zaštite od poplava na vodama I. i II. reda:

- do razine od oko 87% do kraja 2023. godine, a
- do razine 100% do kraja 2038. godine

Cilj upravljanja rizicima od poplava za sva područja s potencijalno značajnim rizikom jednak je na cijelom državnom teritoriju Republike Hrvatske, neovisno o lokalnim ili regionalnim prilikama i prvenstveno je usmjeren na smanjivanje nepovoljnih uticaja poplavnih događaja na zdravlje i sigurnost ljudi, na vrijedna dobra i imovinu te na vodeni i kopneni dio životne sredine.

Na osnovu prijavljenih informacija i PURP-a date su sljedeće preporuke od strane Evropske komisije, radi poboljšanja upravljanja rizikom od poplave (nisu navedeni ni u jednom određenom redoslijedu):

- Ciljevi bi trebali biti jasno predstavljeni i trebali bi biti specifični i mjerljivi koliko je to moguće. Da bi se mogao procijeniti napredak, mjere bi trebale biti jasno povezane sa ciljevima. PURP bi trebalo naznačiti osnovnu liniju na osnovu koje je moguće nadgledati napredak.
- PURP treba pružiti dodatne informacije o koordinaciji između PURP-a i Plana upravljanja riječnim slivom
- PURP treba pružiti dodatne detalje o pristupu javnim konsultacijama i aktivno uključivanje svih zainteresovanih strana.

U PURP-u, ciljevi uključuju referencu na smanjenje štetnih posljedica posljedice poplava na zdravlje ljudi, kulturno nasljeđe i životnu sredinu, i ciljevi promovišu aktivnosti za smanjenje vjerovatnoću poplave (iako se ne bave ovom temom direktno).

4.3. ŠVEDSKA

Švedska je definisala 18 područja potencijalno značajnog rizika od poplava (APSFR) u šest vodnih područja-slivova, te je pripremila 18 PURP-ova, po jedan za svaki APSFR. Za izradu PURP bila je zadužena lokalna samouprava u kojoj se nalazi APSFR. Svi PURP u Švedskoj su uspostavljeni kao regionalni planovi lokalnih upravnih odbora do 22. decembra 2015. godine.

Švedska je postavila četiri nacionalna cilja. PURP-ovi su dalje definisali detaljnije ciljeve, podjeljenje u osnovne tri vrste: specifične, usmjerene na mjere i ciljeve znanja (međutim, nisu svi PURP postavili sve tri vrste procjenjivih vrsta ciljeva).

Švedska agencija za izvanredne slučajeve (MSB) postavila je četiri sveobuhvatne, nacionalno definisane grupe ciljeva, koji su korišteni kao osnova za postavljanje ciljeva u PURP-a.

Ovi ciljevi su:

- Da poplave neće značajno utjecati na ljudsko zdravlje;
- Da poplave neće značajno utjecati na životne sredinu i prirodne vrijednosti;
- Da kulturno nasljeđe mora biti zaštićeno, kako se vrijedni predmeti i znanje ne bi izgubili u poplavama;
- Da privredne aktivnosti od velike društvene vrijednosti neće biti izložene dugotrajnom poremećaju uzrokovane poplavama.

Svaki od PURP-a na različite načine primjenjuje definisana tri tipa ciljeva, zavisno od lokalnih specifičnosti samog vodnog područja.

Osnovna odlika ciljeva u Švedskom PURP je smanjenje štetnih posljedica poplava na ljudsko zdravlje, kulturno nasljeđe, životne sredinu i ekonomske aktivnosti, ali niti jedan od ciljeva na nacionalnom nivou ne odnosi se na smanjenje vjerovatnoće poplave ili rizik od poplave, te se nijedan od ciljeva u PURP ne odnosi se direktno na smanjenje vjerovatnoće od poplava.

4.4. BUGARSKA

Bugarska ima četiri jedinice upravljanja vodnim područjem i Evropskoj komisiji prijavila je Plan upravljanja rizikom od poplava - PURP za svako od tih vodnih područja:

- Sliv Dunava
- Crnomorski sliv
- Istočnoegejski sliv
- Zapadnoegejski sliv

Ciljevi upravljanja rizikom od poplava u Bugarskoj postavljeni su na nacionalnom nivou putem „Kataloga“ pet nacionalnih prioriteta i 17 nacionalnih ciljeva unutar tih prioriteta. U većini slučajeva, svih 17 nacionalnih ciljeva bilo je relevantno za jednu krovnu organizaciju na nacionalnom nivou, i nakon toga su bili prevedeni u ciljeve svakog zasebnog vodnog područja i ASPFR uzimajući u obzir specifične karakteristike lokaliteta.

Pet nacionalnih prioriteta su:

1. Zaštita ljudskih života i javnog zdravlja
2. Viši nivo zaštite kritične infrastrukture i poslovanja
3. Povećavanje zaštite životne sredine
4. Poboljšanje pripremljenosti i reakcija stanovništva
5. Poboljšanje administrativnih kapaciteta za PURP

U Bugarskoj su za svaku prioritetnu grupu definisani ciljevi koji su u određenoj mjeri specifični i mjerljivi. Oni imaju kvantitativne ciljeve za postizanje i jasno definisane lokacije, ali u njima nema podataka kako ili kada ih treba postići. Svi PURP-ovi odnose se na nacionalni „katalog“ ciljeva i formulisali su varijacije nacionalnih ciljeva specifične za svaki APSFR.

Tokom pripreme PURP, Projektni tim je predstavio niz nacionalnih prioriteta i ciljeva upravljanja rizikom od poplava tj. nacionalni „katalog“ ciljeva. Nacrti PURP (uključujući nacrt ciljeva) za svako vodno područje bili su otvoreni za javne konsultacije u procesu osiguranja učešća javnosti.

Na osnovu prijavljenih informacija i PURP date su sljedeća preporuka od strane Evropske komisije, radi poboljšanja upravljanja rizikom od poplave:

- Razradu ciljeva i mjera, treba poboljšati jasnim naznačavanjem vremenskih okvira za postizanje i implementaciju. Treba pregledati i analizirati osnovne vrijednosti prema kojima će se procjenjivati napredak i pored toga treba analizirati koji će se pokazatelji pratiti.

Ciljevi u PURP-ovima ne pružaju detaljniju specifikaciju vrste štetnih posljedica poplava koje će se smanjiti. Isto tako, smanjenje vjerovatnoće rizika od poplave kao zaseban prioritet nije definirano PURP-ovima, ali je umjesto toga integrisano u druge prioritete i ciljeve nacionalnog „kataloga“.

4.5. ZAKLJUČAK

Gledajući države članice EU, jasno je da postoje neke dobre prakse usmjerene ka smanjenju rizika od poplava i nestrukturane inicijative u ciljevima, kao i u pružanju preciznih informacija o procesu izrade ciljeva i mjera. Uspješnost izabrane prakse zavisi od niza faktora, a ponajviše od socio-ekonomskog stanja društva u teritorijalnoj oblasti kome pripada vodno područje.

Jedan od najvažnijih faktora jeste i sam proces vraćanja pogođenih područja u normalne tokove funkcionisanja, odnosno potrebno je težiti i provoditi aktivnosti na skraćivanju vremena potrebnog da se poplavama pogođena područja vrate u normalne tokove funkcionisanja, vodeći se principima „ciklusa iskustvenog učenja- iskustvo-razmatranje-zaključak-primjena“.

Bazni motiv postavljanja ciljeva tipa „SMART“ jeste učenje, usvajanje zaključaka u toku jednog ciklusa PURP radi unaprjeđivanja narednog ciklusa Planova upravljanja rizikom od poplava, na osnovu stečenih saznanja i zaključaka iz prethodnih aktivnosti i znanja.

Pored navedenog, strategijskim pristupom je potrebno regulisati kratkoročne troškove i smanjiti srednjoročno troškove nasale štetom od poplave.

Glavni zaključak u pogledu usvojenih PURP, odnosi se na većinu država članica, a to je da ciljevi nisu specifični ili mjerljivi u smislu onoga što treba postići, kao ni da nisu definisane lokacije i vremenski rokovi, već su dati kao ciljevi opšteg karaktera na bazi Okvirne Direktive o vodama i Direktive o poplavama. Isto tako je ostavljen prostor za prilagođavanje PURP specifičnostima svakog vodnog područja, odnosno APSFR.

Međutim, Evropska komisija je dala preporuku da u narednom ciklusu izrade i usvajanja Planova upravljanja rizikom od poplava ciljevi trebaju pružiti jasne informacije o tome šta treba postići, o lokaciji na kojoj to treba postići i vremenskim okvirima za njihovo postizanje.

Na osnovu iskustva zemalja članica EU, legislative u BiH, Strategija o vodama, Projektni tim predlaže osnovne prioritete grupe ciljeva i podciljeva, te će se, nakon procesa konsultacija s korisnicima i ostalim zainteresovanim stranama, određivati specifični ciljevi upravljanja rizikom od poplava u BiH, odnosno metodologija za ocjenu postignuća.

5. CILJEVI U PURP ZA SLIV RIJEKE DUNAV I SLIV RIJEKE SAVE

Bosna i Hercegovina, kao članica ICPDR-a i ISRBC-a, je bila uključena u stvaranje ciljeva za sliv Dunava i Save. Dunav i Sava kao međunarodne rijeke zahtijevali su da ciljevi definisani u PURP budu opštiji i da se svim zemljama učesnicama u tim komisijama, daje mogućnost donošenja odluka o konkretnim ciljevima za svaku od zemalja članica, odnosno po potrebi i za vodno područje zasebno.

ICPDR se složio oko sljedećih ciljeva plana upravljanja rizicima od poplava za sliv rijeke Dunav:

- Izbjegavanje novih rizika,
- Smanjenje postojećih rizika,
- Jačanje otpornosti,
- Podizanje svijesti,
- Princip solidarnosti.

Ovi ciljevi usredsređeni su na smanjenje potencijalnih štetnih posljedica poplava po ljudsko zdravlje, okolinu, kulturno nasljeđe i ekonomsku aktivnost i bave se svim aspektima upravljanja rizicima od poplava fokusirajući se na prevenciju, zaštitu, spremnost, uključujući prognoze poplava i sisteme ranog upozoravanja. U obzir su uzete i karakteristike DRBD-a.

Izbjegavanje novih rizika - Prostorno planiranje, kao i urbani, ruralni i industrijski razvoj i izgradnja trebaju uzeti u obzir zahtjeve za sprečavanje poplava sa posebnom pažnjom na klimatske promjene. Sve aktivnosti koje se tiču prostornog planiranja, poljoprivrede, upravljanja šumarstvom, energetike, transporta, urbanog razvoja, itd., planiraju se i obavljaju bez ikakvih uticaja na povećanje rizika od poplava. Poseban fokus mora se staviti na aktivnosti planirane u uzvodnim dijelovima područja rizika od poplave koje mogu imati negativne posljedice nizvodno. Da se ne bi povećao potencijal rizika, mora se izbjegavati širenje građevinskog zemljišta na područja pogođena rizikom od poplave.

Smanjenje postojećih rizika - Svrha FD-a je uspostaviti okvir za procjenu i upravljanje rizicima od poplava, s ciljem smanjenja štetnih posljedica po ljudsko zdravlje, životnu sredinu, kulturno nasljeđe i ekonomsku aktivnost povezanu sa poplavama. Svi koraci implementacije FD-a u slivu rijeke Dunav: PFRA, izrada mapa poplava i plan upravljanja rizikom od poplava izvršeni su slijedeći ovaj princip.

Jačanje otpornosti - Da bi poboljšalo svoju otpornost na poplave, društvo mora imati odgovarajući hitni odgovor tokom i neposredno nakon poplave kako bi ograničilo štetne efekte od poplava, i mehanizme da bi se vratilo životni standard uporediv sa statusom prije poplave.

Podizanje svijesti - pripremljenost je rezultat podizanja svijesti i zasniva se na obezbjeđenju potrebnih informacija da bi svaki pojedinac prepoznao mogućnosti za smanjenje rizika od poplava i jačanje otpornosti. Lična je odgovornost svakoga ko živi i radi uz rijeku ili na njoj, a i šire u potencijalno poplavljenom području, da svoju upotrebu vode i sve aktivnosti prilagodi rizicima od poplave. Dakle, svi moraju biti svjesni rizika i uobziriti isti prilikom djelovanja. Problemi povezani sa poplavama često nisu dovoljno prepoznati i priznati. Vlasti bi trebale osigurati da informacije o planovima za sprječavanje i zaštitu od poplava budu transparentne i lako dostupne javnosti.

Informacije koje se pružaju pogođenim zajednicama trebale bi uključivati i savjete o načinu prilagođavanja, npr. njihove prakse korištenja zemljišta i specifičnih uslova koji vladaju na poplavljenim ravnicama. Sve mjere povezane s javnim informisanjem i podizanjem svijesti najefikasnije su kada uključuju sudjelovanje na svim nivoima.

Učestvovanje javnosti u donošenju odluka kamen je temeljac uspješne realizacije integralnih i sveobuhvatnih akcionih planova, kako za poboljšanje kvaliteta integralnog upravljanja vodama, tako i za provođenje odluka, te pružanje mogućnosti javnosti da izrazi svoju zabrinutost. I na kraju, ne manje važno, omogućiti vlastima direktnu komunikaciju sa zainteresovanim stranama.

Načelo solidarnosti - Načelo solidarnosti je vrlo važno u kontekstu upravljanja rizikom od poplava. Zemlje treba postići da traže pravičnu podjelu odgovornosti, kada se zajednički odlučuju o mjerama u zajedničku korist, u pogledu upravljanja rizicima od poplava duž vodotokova. FD propisuje da u interesu solidarnosti planovi upravljanja rizicima od poplava uspostavljeni u jednoj državi članici ne uključuju mjere koje svojim opsegom i uticajem značajno povećavaju rizike od poplava uzvodno ili nizvodno od drugih zemalja u istom slivu ili podslivu, osim ako ove mjere nisu koordinisane i ako je dotično rješenje pronađeno među dotičnim državama članicama u okviru člana 8 FD.

Ciljevi upravljanja rizicima od poplava od zajedničkog interesa u slivu rijeke Save, zasnivaju se na ciljevima identifikovanim u nacionalnim planovima i dokumentima za upravljanje rizicima od poplava, te u drugim dokumentima Savske komisije i zemalja članica, kao i informacijama o projektima i aktivnostima pojedinih članica Savske Komisije kroz stalno ekspertsko tijelo za prevenciju poplava (PEG FP).

Ciljevi upravljanja rizicima od poplava od zajedničkog interesa sa sliv rijeke Save su:

1. Izbjegavanje novih rizika od poplava
2. Smanjenje postojećih rizika od poplava za vrijeme i nakon poplava
3. Jačanje otpornosti
4. Jačanje svijesti o rizicima od poplava
5. Primjena principa solidarnosti.

Uzimajući u obzir navedeno, konstatuje se određena veza osnovnih ciljeva i načela Dunavskog PURP i Savskog PURP, odnosno potreba za usklađivanjem sa važećom legislativom u BiH, posebno propisima u oblasti planova zaštite od štetnog djelovanja voda u BiH.

Unifikacijom generalnih ciljeva za sliv rijeke Save, odnosno Dunava promovišu se zajedničke i međusobno koordinisane aktivnosti sa ciljem stvaranja i uređenja boljih uslova za život, rad i zdravlje ljudi.

6. PLAN UPRAVLJANJA RIZIKOM OD POPLAVA ZA SLIV RIJEKE VRBAS REPUBLIKE SRPSKE

Projekat „Plan upravljanja rizikom od poplava za sliv rijeke Vrbas Republike Srpske“, poslije „Strategije upravljanja vodama Republike Srpske“ jedan je od najznačajnijih dokumenata sektora voda, jer predstavlja prekretnicu na planu i planerskog i operativnog upravljanja vodama u Republici Srpskoj. Razloga za takvu ocjenu značajnosti ovog projekta ima više, ali se ovdje sistematizuju oni najvažniji.

Obrađivač i Nosilac izrade 'Plana upravljanja rizikom od poplava za sliv rijeke Vrbas Republike Srpske' je projektni konzorcijum „Zavod za vodoprivredu d.o.o.“ Bijeljina i „Institut za hidrotehniku i vodno ekološko inženjerstvo“ Građevinskog fakulteta u Beogradu. Predmetni PURP ima status Prijedloga, i čeka se na usvajanje Narodne Skupštine Republike Srpske.

Analizom dostupnog prijedloga Plana upravljanja rizikom od poplava za sliv Rijeke Vrbas u Republici Srpskoj, zaključeno je da su u najvećoj mjeri primjenjena načela i preporuke Direktive 2000/60/EC Evropskog parlamenta o procjeni upravljanja poplavnim rizicima, usklađena sa Pravnim okvirom BiH/RS.

Sve definisane mjere, investiciono-regulacione i neinvesticione, u sklopu Prijedloga Plana upravljanja rizikom od poplava za sliv rijeke Vrbas u Republici Srpskoj, predlažu se sa ciljem:

1. Zaštita ljudskih života, imovine i javnog zdravlja
2. Zaštite kritične infrastrukture i ekonomske aktivnosti
3. Zaštite životne sredine
4. Poboljšanje pripremljenosti i reakcija nadležnih službi i stanovništa

Iako je nosilac izrade plana tretirao samo sliv rijeke Vrbas, i to samo u entitetu RS, prilikom definiranja nivoa specifičnosti ciljeva za implementaciju Plana upravljanja rizicima od poplava odlučio se za pristup „postavljanja generalnih – opštih ciljeva, u skladu sa Okvirom direktivom o vodama i Strategijom upravljanja vodama Republike Srpske.

Predložene mjere, investiciono-regulacione i neinvesticione, po svom karakteru i prirodi su:

- Specifične,
- Mjerljive,
- Realne i ostvarive.

7. UTVRĐIVANJE CILJEVA I PRIORITETA UPRAVLJANJA RIZIKOM OD POPLAVA

U Bosni i Hercegovni za upravljanje vodnim područjima zadužene su 4 institucije, i to:

- Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu u Vladi Brčko distrikta BiH
- Javna ustanova „Vode Srpske”
- Agencija za vodno područje rijeke Save, Sarajevo
- Agencija za vodno područje Jadranskog mora, Mostar

Kako je definisano Metodologijom, kroz proces konsultacija sa nadležnim institucijama, za svako od navedenih vodnih područja, po potrebi određivati će se i specifični ciljevi upravljanja rizikom od poplava. Specifični u smislu, prilagođavanja i usklađivanja nacionalnih – opštih ciljeva, sa specifičnostima i karakteristikama pripadajućih slivova, vodnog područja, definisanih APSFR-a.

Stoga, Projektni tim je nakon izrade Nacrta Pozadinskog izvještaja o ciljevima PURP, i dostavljanja istog nadležnim institucijama, organizovao sastanak Radne grupe na temu ciljeva PURP, odnosno otpočeo je proces konsultacija sa članovima Radne grupe².

Na pomenutom sastanku Radne grupe, jednoglasno je usvojeno da ciljevi trebaju biti opšteg karaktera, i u potpunosti usklađeni sa ciljevima definisanim u PURP za sliv rijeka Dunava i Save. Obzirom da se u BiH planovi upravljanja rizikom od poplava usvajaju prvi put, od velike je važnosti da usvojeni ciljevi budu realni i izvodivi. Zapisnik sa održanog sastanka Radne grupe je sastavni dio Pozadinskog izvještaja.

Bosna i Hercegovina, kao članica ICPDR-a i ISRBC-a, je bila uključena u stvaranje ciljeva za sliv Dunava i Save. Dunav i Sava kao međunarodne rijeke zahtijevali su da ciljevi definisani u PURP budu uopšteniji i da se svim zemljama učesnicama u tim komisijama, daje mogućnost donošenja odluka o konkretnim ciljevima za svaku od zemalja članica, odnosno po potrebi i za vodno područje zasebno.

Na osnovu preporuka WFD i FD, usvojenih Strategija o vodama, principima integralnog upravljanja vodama na teritoriji RS/FBiH/BD, između ostalog, želi se postići veći stepen zaštite od štetnog djelovanja voda, uređenje vodotoka i drugih vodnih tijela, smanjenje štetnih efekata kao i smanjenje vjerovatnoće poplava.

Uzimajući u obzir sve navedeno, odlučeno je da se ciljevi postave na „nacionalnom“ nivou, tj. da za sve „administrativne slivove“ predviđene projektom zadatkom budu isti. Ciljevi su usklađeni s domaćom legislativom, planskim i strateškim aktima, kao i sa ciljevima PURP za Savu i Dunav.

Na osnovu svega navedenog, za sva projektom predviđena administrativna vodna područja usvojena su četiri cilja upravljanja rizikom od poplava:

1. Izbjegavanje novih rizika od poplava
2. Smanjenje postojećih rizika od poplava za vrijeme i nakon poplava
3. Jačanje otpornosti
4. Jačanje svijesti o rizicima od poplava

Prilikom provođenja svih mjera i ispunjavanje ciljeva PURP potrebno je pridržavati se načela solidarnosti.

---

² Prvi sastanak Radne Grupe o uspostavljanju ciljeva PURPa

8. ZAKLJUČAK

Da bi se mogao procijeniti napredak provođenja PURP, ciljevi što je moguće više trebaju biti mjerljivi. Odnosno, treba izabrati modalitet povezivanja mjera sa ciljevima, takav da je lako moguće procijeniti postignuće provođenja PURP.

Ciljevi promovišu i usmjereni su ka zaštiti ljudskog zdravlja, životne sredina, kulturne baštine, ekonomskih i društveno važnih aktivnosti.

Prema preporukama koje je definisala Okvirna direktiva o vodama - WFD, svaka predložena mjera koja proizilazi iz definisanih ciljeva i prioriteta, dodijelit će se unaprijed definisanoj kategoriji – tipu mjere, što bi trebalo olakšati proces ocjene postignuća provođenja PURP, ako ne u ovom ciklusu, onda bar stvoriti osnove da se u narednom ciklusu stvore realne pretpostavke za provođenje ovih načela.

Popis kategorija – tipova mjera zasniva se na četiri osnovne vrste akcija i jednom dodatnom grupom u koju spadaju sve ostale nekategorisane mjere:

- Preventivne mjere
- Zaštitne mjere
- Mjere spremnosti
- Mjere oporavka i obnove
- Ostale mjere